

Metodiskais materiāls

Pasakas un mūzika

Autors Inga Pekša

Rīgas Valda Avotiņa pamatskola – attīstības centrs

2019

Šādu uzdevumu veidošanu sākumskolai es izdomāju brīdī, kad literatūras skolotājas vienojās izstrādāt metodisko materiālu "Lasi dažādu tautu pasakas". Lai skolēniem būtu vieglāk saprast sarežģīto mūzikas teoriju, veidoju darba lapas „Pasakas un mūzika”, kurās piedāvāju klausīšanās metodi + video + uzdevumu. Mūzika un attēls mūsu skolas skolēniem palīdz uztvert mācību vielu. Ņemot par pamatu pasakas, un līdz ar to iesaistot skolēnus kopīgā radošā darbībā, ir iespējama mūzikas emocionālā pārdzīvojuma klātbūtnē radīt interesi un motivāciju, lai sasniegtu galveno mērķi – mācību materiāla apguvi.

I. Patstāvīgais vai pāru darbs – „Pasakas un mūzika“.

- Darbs domāts sākumskolas klašu skolēniem.
- Mācību priekšmets – mūzika.
- Darba mērķis, uzdevumi:
 1. Sekmēt skolēnu emocionālo un intelektuālo attīstību, iepazīstoties ar dažādu tautu pasakām.
 2. Apvienojot pasaku lasīšanu, to noklausīšanos, kā arī atbilstošas mūzikas klausīšanos (arī dziedāšanu), veidot pozitīvu attieksmi, personisku gandarījumu un estētisku pārdzīvojumu.
 3. Apgūt un nostiprināt mūzikas valodas pamatelementus.

Mūzikas izteiksmes līdzekļi: Zina un prot atšķirt skaņdarba dinamiku. Prot to izteikt vārdos, lietojot apzīmējumus itāļu valodā (*pp, p, mp, mf, f, ff, <, >*), skolēni paši var apspriest krāsu izvēli. Nosakot pēc attēla, grūtības pakāpe ir vidēja.

Mūzikas žanri. Zina jēdzienus: dziesma, maršs, deja. Nosakot pēc attēliem, grūtības pakāpe vidēja, nosakot pēc dzirdes, grūtības pakāpe ir augsta.

Metroritms: Prot darboties ar apgūtajiem ritma elementiem (**q, n, Q**) @ taktsmērā un to grupēšanu atbilstoši dotajam tekstam. Grūtības pakāpe augsta.

Gamma: Zina nošu atrašanos līnijkopā, ir priekšstats par nošu absolūtajiem apzīmējumiem. Zina krāsu nosaukumus angļu valodā. Pildot šo trīskāršo uzdevumu - grūtības pakāpe augsta.

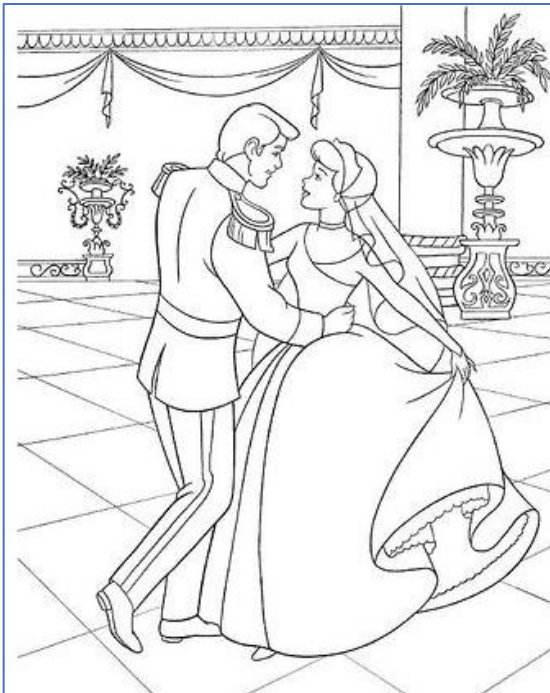
Skaņdarba un dziesmas analīze: Pedagoģs demonstrē pats vai atskaņo kādu skaņdarbu (mūzikas klausīšanās), piem., "Rūķīšu gājiens". Jāsaklausa, ka rūķīši soļo. Nosakot pēc dzirdes, grūtības pakāpe ir vidēja.

Uzmanīgi noklausoties “Rūķu dziesmu” no Liepājas teātra izrādes “Sniegbaltīte un septiņi rūķīši” skolēni noskaidro, kādi ir rūķīšu vārdi. Nosakot pēc dzirdes, grūtības pakāpe ir augsta.

Spēle (rotaļa): Pedagoģs sagatavo atbilstoši tēmai konkrētu rotaļu un iepazīstina ar tās noteikumiem izglītojamos. Izglītojamie iesaistās rotaļā. Izglītojamie piedalās rotaļā "Rūķītis", kurā nostiprina skolēnu vērīgumu. Viens skolēns iziet ārā vai aizver acis, cits bērns noslēpjas. Bērni samainās vietām, dzied: "Akā dzīvo rūķīt's mazs, lielu garu bārdū, ja to gribi ieraudzīt – jāuzmin tam vārdu!" (dzied lēnām divas reizes.) Dziesmas laikā skolēns mēģina uzminēt, kurš bērns noslēpies. Dzied tā vārdu, ja uzminēts pareizi, skolēns parādās un kļūst par minētāju. Slēpjas cits bērns.

II. Uzdevumi.

1. uzdevums. Aplūko attēlu un apvelc pareizo atbildi!

1. attēls

* Dziesma

* Deja

* Maršs

2. uzdevums. Klausies un iekrāso pareizo mūzikas žanru!

☺ Maršs

☺ Dziesma

☺ Deja

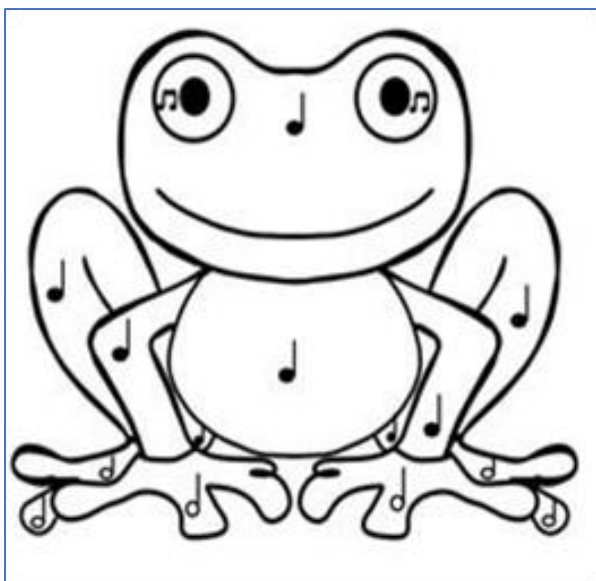
3. uzdevums. Klausies E. Grīga skaņdarbu "Rūķīšu gājiens"! Ko rūķīši dara? Iekrāso pareizo smaidiņu!

☺ Rūķīši gul

☺ Rūķīši soļo

☺ Rūķīši sauļojas

4. uzdevums. Atkāрто ritma vienības! Izkrāso krupi no pasakas “Īkstīte”!

2. attēls

q = (1 vienības) ceturtdaļnotis – zaļas

n = (1 vienības) astotdaļnotis – zilas

h = (2 vienības) pusnotis – oranžas

5. uzdevums. Sameklē pasakas “Īkstīte” vārdiem ritmu! Ieraksti tos pareizajās ailēs!

n q	q q	q n	n n
		<i>Dānija</i>	

3. attēls

Īkstīte Andersens Pavasaris Maija Taurenis Maijvabole
Zivis Dāvana Kurmis Bezdelīga Ragana

6. uzdevums. Klausies rūķīšu dziesmu un atzīmē ar **X** viņu pareizos vārdus!

	Resnītis		Miegamice		Guļava
	Kautrīgais		Palaidnis		Jautrulis
	Skaistulis		Īgņa		Dusmīgais
	Skolotājs		Profesors		Dumiķis

4. attēls

7. uzdevums. Ieraksti "sirdīs" ritmu vārdiem, kurus Sniegbaltītes pamāte vaicāja spogulim!

			
Spo-gu	- līt,	spo-gu	- līt,
			
Pa-sa	- ki	tā,	-
			
Ku-ra	šai	ze-mē	vis-
			
Skais	- tā	- kā!	-

5. attēls

8. uzdevums. Izkrāso Karaļdēļa pili!
 Krāso vienādos dinamikas
 apzīmējumus vienā krāsā!

6. attēls

9. uzdevums. Izkrāso Pelnrušķīti! Sameklē, kurš burts atbilst kurai notij un noskaidro,
 kādā krāsā tas jākrāso!

Thanksgiving
 Color by Treble Notes

	White
	Grey
	Black
	Orange
	Brown
	Yellow

Name: _____

© Kim Maloney 2015

7. attēls

III. Secinājumi.

Darbā ar tekstu sākumskolas pedagogs piedāvā pasakas lasīšanai (atbilstoši skolēnu lasīšanas tehnikas apguves līmenim), lasa tās priekšā vai lūdz klausīties. To var darīt arī vienlaicīgi.

<https://bernistaba.lsm.lv/klausies/649-sniegbaltite-un-septini-rukisi-brali-grimmi>

http://www.pasakas.net/pasakas/literaras_pasakas/s/sniegbaltite/

http://www.pasakas.net/pasakas/literaras_pasakas/i/ikstite/

http://www.pasakas.net/pasakas/latviesu-pasakas/latviesu_tautas_pasakas/p/pelnruskite/

- Patstāvīgā darba laikā skolēni ar mācīšanās grūtībām (īpaši jaunie skolēni), kuriem ir grūtības atcerēties svešvārdus, varēja lietot atgādnes, kuras palīdz apgūt mūzikas valodas elementus, jo vizuāli parāda dažādu dzīvnieku kustības ātrumu, reģistrus un mūzikas instrumentus. Nedrošākie skolēni strādāja pāros un grupās, tad salīdzināja rezultātus.
- Pildot 9. uzdevumu, skolēni ne tikai atkārtoja un nostiprināja nošu atrašanās vietas līnijkopā un absolūtos nošu nosaukumus (burtus), bet, lietojot caurviju prasmes, arī atkārtoja krāsu nosaukumus angļu valodā.
- Klausoties pasaku “Sniegbaltīte un septiņi rūķīši” (interneta vietnē <https://bernistaba.lsm.lv>), bērni vienlaicīgi tajā gleznoja ar otu. Īpaši priecīgi bija skolēni, kuriem patīk zīmēt.
- Vizuālais noformējums ar nolūku bija veidots tā, lai dažāda vecuma skolēniem būtu interesanti, to varētu izkrāsot un radoši izpausties. Strādājām grupās un pāros, un priecājāmies par kopā būšanu un paveikto.

Patstāvīgā darba veidošanā izmantoti interneta resursi:

Atsauces/Autors:

<http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/pamskolai/muzika.pdf>

Mūzika:

2. uzdevums. J. Lūsēns/N. Beļskis bērnu opera “Īkstīte” - Dziesma “Zeme laimīgā”

<https://www.youtube.com/watch?v=GtHXGh8AIZw>

3. uzdevums. E. Grīgs "Rūķīšu gājiens" <https://www.youtube.com/watch?v=YhqHc0nlTsg>

5. uzdevums. http://www.pasakas.net/pasakas/literaras_pasakas/i/ikstite/

6. uzdevums. “Rūķu dziesma” <https://www.opera.lv/lv/izrade/sniegbaltite-un-septini-rukisi/>

7. uzdevums. http://www.pasakas.net/pasakas/literaras_pasakas/s/sniegbaltite/

Attēliem:

1. attēls - www.pinterest.com/pin/418623727842358713/
2. attēls - <https://www.pinterest.com/pin/686024955710058003/>
3. attēls - Mūzikas fonti – [MusiSync](#)
5. attēls - <https://www.pinterest.com/pin/46724914859423710/>
<https://www.pinterest.com/pin/312437292895034799/>
6. attēls - <https://www.pinterest.com/pin/629237379160564454/>
7. attēls - <https://www.pinterest.com/pin/173247916895630636/>